

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

30. Sitne è sanctis & vilibus, quàm è profanis & vanis minùs periculosa
gloriatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

qui se alteri præferet, quòd ditior, pulchrior, ornator, doctior, nobilior sit, quòd monasterium aut institutum antiquius, celebrius, numerosius, abundantius, honoratius incolat: quippe hæc sunt quæ permagni ducere, & ob quæ aliis præponi solent, qui communi lege ciuilem inter homines vitam degunt. Eòdem quoque spectant, gloriolæ quædam è naturæ dotibus captaræ, vt à voce gratiore, cantu modulatiore, contentiore psalmodia, nitidiore atque comiore ministerio, & id genus pluribus; quæ licet Religionis magis propria sint, laudè tamen ab aliqua non Religiosa, sed naturali, seu sæculari industria vendicant. At monastica superbia est, cum ex eo laudem sibi quis arrogat, quod non solet aliunde laudari, quàm quòd sit virtus, virtutisve, vel similitudinem induat, vel partes explere videatur: vt quando ieiuniis, vigiliis, humicubationibus, obsoleto vestitu, incomta barba, sordibus affectatis, caloris & frigoris patientia, & eiusmodi rebus quispiam efferretur: *quando, inquit idem auctor, adipiscenda gloria gratia, quis humiliatur. Additque, licere, (si omnino glorandum) monasticè potius, quàm mundanè gloriari.* Quibus verbis innuit, modicam quamdam è rebus bonis gloriam, non admodum obesse, quin & nonnumquam, ijs qui incipiunt, non secus prodesse posse, quàm solet, vel paulò copiosior imber, vel stercoreatio pinguior, tenello & recens sparso semini adminiculo esse, ad facilius & copiosius germen proferendum.

C A P V T XXX.

Sitne è sanctis & vilibus, quàm è profanis & vanis minùs periculosa gloriatio?

AT ecce, dum superiorem dubitationem soluere putamus, ac necdum plànè soluimus, in implexiorè inuoluimur, quam tamen euoluerè necesse est, Sitne è sanctis, quàm è profanis vanisq; rebus minùs periculosa gloriatio: quod asserere hic videtur Dorotheus, & vt probè intelligatur non parù refert. In quo existimo spectandum esse gloriationis modum, & ex quo sine, quibusue in hominibus oriatur. Est enim quædam gloriatio, qua ex rei benè gestæ bonitate delectationem haurimus, laudemq; nos promeritos esse credimus, & ex istius laudis amore, quamquam non solo, neq; præsertim, incitatur tamen, & ad eadem agenda alacriores reddimur, ita vt primò & maxime istius rei benè gestæ bonitate moueamur; at non sola, sed quia inde in nos aliquid laudis redundare animaduertimus, laterq; etiamnum in animo nostro vitiosus nostri amor, & gloriolæ cuiusdã vana cupiditas; hominum animis, vel naturæ, vel educationis atque consuetudinis corruptione sic insita, vt viri ingenij acumine præcellètes affirmarint, esse veræ virtutis fructum honestissimum gloriã, vix inueniri qui non

*Cic. in Pis.
l. i. off.*

quali

quasi mercedem rerum gestarum desideret gloriam. Et quidē quamdiu illa tantum sequitur, aut præclarè factis comes accedit, quiddam habet imperfectum, ac pedetentim recidendum, nondum tamen planè venenatum, & vitalem succum virtutis elidens. In ijs autem qui stadium virtutis ingressi, Incipientium nomine censentur, frequentior vberiorque reperitur, neque acrius eos comprimere conuenit, sed potius probari & laudari quòd iam tandem meliora respiciant, abductumque à voluptatibus, & parum honestis rebus animum, ad iusta & honesta sapienter fortiterque traducant. Plantis teneris, luxurians folium indulgemus, at vbi induruerint, ad vitum rescabuntur: decet, vt qui nouè meliora spirant, gloriam è rectè factis, quasi humanam quamdam honesti lucem, spectare non iniuri aliquamdiu sinantur, donec robustiore ad æternam & interminam lucem mentis oculo, caliginosum hoc vitæ spiritualis crepusculum spernere, solaque diuinæ maiestatis claritate, quasi meridiano splendore regi atque collustrari appetant. Hæc igitur prima sunt incunabula, prima rudimenta virtutis, quæ vt non omnino laudat, sic non penitus reijcit Dorotheus, vt potius ab eo quod honestum est, quàm quod vanum & iactabundum gloria capretur, paupertatèque, humilitatem, obedientiam, diuitijs, nobilitate, licentia, gloriosiore putemus.

At perniciosissima hæc esca fugienda est, vix erit vt non etiam emoriatur si diutius laudi immorabitur virtus: etenim nescio quo pacto, fit tamen, vt mentium, huic deliciariorum humanæ gloriæ philtro epotando insuescentium, palatum sic ebrietur, vt eiusmodi laudes & ardentissimè & impatientissimè semper sitiant, honestique ac decori eum solum reliquum habeant sensum atque gustatum, quem appetentia gloriæ deserit. Hinc iam ad errorem longè priore grauiorem prolabantur, vt in omni actione gloriæ seruiant, eam vndiq; venentur, ad hunc vnum scopum colliment, ad agendum cessandurque moueantur. De quibus omnino loquebatur Dominus cum diceret, *Exterminant facies suas vt pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Quippe antè docuerat, Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus vt videantini ab eis; alioqui mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in calis est. Quàm stultum & deplorandum, si pro summa inanitate popularis auræ, æterna Dei nostri felicitate, sanctorumque omnium societate excidamus?*

Equidem video, vt perfunctorij mentium nostrarum indagatores, & bonorum nostrorum creduli, nobis imponimus, multi erunt, qui se confestim, heruim sic gloriam appetentium, numero eximent, quod vtrinam verè faciant! Mihi verò iustius videor vereri, ne tantò inextricabilius eius cupiditate vincamur, quominus eam agnoscendo, minus cauent, iamque sensus ipse diuturnitate malitima obstupuit. Subtile malum est, quod fibris, & plurimis, & tenuissimis impletur, quod euulsiisse summorum est ac sanctorum perillustrium virorum, vt non dubitauerit asserere D. Augustinus, *Tanto est quisque Deo similior, quanto ab hac immunditia, hoc est à laudis cupiditate, mundior. Qua in hac vita, etsi non funditus ex-*

Math 7.

lib. 5. de Ci.

iii. c. 14.

diu.

Na

dicatur ex corde, (quia etiam bene proficientes animos tentare non cessat) saltem cupiditas gloria superetur dilectione iustitia. Vt, si alicubi iacent, qua apud quosque improbantur, si bona, si recta sunt, etiam ipse amor humana laudis erubescat. Et cedat amori veritatis.

In hoc igitur diligentius intendendum est, ut ne vires maiores cupiditas gloriae sumat: ubi enim dominari coeperit, virtutis & sanctitatis regnum omne subvertit, nihilque vel dicitur, vel cogitari turpius potest, quam si ea quae soliditatis & firmitatis plurimum habere debet virtus, seruire dicatur gloriae, quae si non improbitatis, at vanitatis & inconstantiae habet plurimum, tota quoque ex incerto, turgido inflatoque, conflat. Hic autem gloriationis modus, a superiore longe diuersus est: quippe in priore, cupiditas bene agendi praecedebat, proxime sequeretur bona actio, cui comes adhaere secebat gloria; huius autem & compescenda sunt illecebrae, & non admodum pertimescendus aduentus: cum enim iam constituta, & aliunde rite perfecta, quasi foris & extra numerum accedat, nequit id quod firmatum iam stabilitumque est, propterea eueri: ipse quidem gloriae appetitus vitiosus esse potest, at rem iam factam vitare non potest. Si tamen ad blandiendam, t. eneriore quam par est amore complecteris, facile, quod ante monui, in posteriorem & perniciosiorem hanc gloriae cupiditatem incidis, quae comitandi vel subsequendi impatiens, ubique ambit praerire, ut non iam quid rectum, quid honestum, sed praecipue, sed maxime, quid gloriosum sit futurum quaeratur. Adeo scilicet magnum bonum gloria iam creditur, ut ipsa praeter ceteris quaeratur: hoc autem ubi persuasus fueris, primo quidem id spectabis, ut a rebus non omnino & aperte malis oriatur, at mox ad id quoque facies gradum (si casus aut praecipitium potius sit dicendum) ut vnde cumque gloriam captes, id quoque omne expectandum pures quod cum humana gloria sit coniunctum, ea vero omnia fugienda quae vanae hominum existimationi repugnant. quo nescio an aliquid vnum esse possit verae virtuti, sanctitati, Christianaeque fidei: magis aduersum, magisque, ut

Ioan. 1. &
12. v. 13
apud D.
Aug. sup.

idem loquitur Augustinus, inimicum: adeo ut propterea diceret Dominus, *Quomodo potestis credere, gloriam ab invicem expectantes, & gloriam qua a solo Deo est, non quaerentes?* Item de quibusdam qui in eum crediderant, & verebantur palam confiteri, ait Evangelista: *Dilexerunt gloriam hominum, magis quam Dei.*

Iam vero ex hac tanta gloriae cupiditate, qua fit ut ipsa velut ingens quoddam bonum diligatur, in alia etiam deteriora delabi cōtingit, nempe ut simulatione, fictisque iactationibus virtutem eminentibus comparetur, ut non è virtute gloria, sed è gloria virtus aestimetur, ut denique (quod longè pessimum & calamitosissimum est) pro verarum virtutum actionibus, quae longè longius exalant, aduocentur & subrogentur fucata omnia, id quoque quod in specie sanctum & laudabile videtur, re vera profanum, vitiosum, execrandum sit, totumque vanissima superbia feruiat: id quoque tantò immedicabilius, quod mentis oculos excecante vanitate, gloriaeque dulcitudine, ac honesti specie illudente, etiam sibi virtutis aliquid spondere praesidunt.

Enigitur quibus incrementis gloriae cupiditas augetur. Primum est, vt suo gradu contenta, comitetur, aut sequatur potius virtutem. Inde, si lenius excipitur, insolescit priorq; praecedere ambit; quod si assequatur, ecce virtutem loco mouit, nec iam virtuti, sed gloriae seruietur. Hinc, primo verecundior, non omnino mala sectabitur; at moxposito pudore, vnde cumque, licitis & illicitis, bonis & malis perinde vtetur, dum tantum seruire gloriae possint. Quo fiet, vt neque simulata, & ficta perhorrescat, imò sit futura, fingendi, vultumq; ponendi, & murandi, artifex peritissima: atq; hinc, nihil ex virtute, ex ratione, sed ex gloriae spe cuncta metiatur; sanctis ipsis, & praclarissimarum virtutum actionibus, ad aucupandos etiam anicularum rumusculos abutatur, cumque tantopere superbia, vitiorum omnium pessimo, intabuerit, praefidatamen, vanisque credula laudatoribus, haud modicum sibi verae virtutis inesse putet. Sed haec ad nodum supra positum euoluendum sint satis.

Hinc enim satis patet sentiendum esse, moderatam quandam gloriationem, quae ex rebus & exercitijs sanctitatem virtutemq; redolentibus oriatur, illi praestare quae ex vanis & futilibus ducitur: qui enim ob rem bene gestam gloriatur, bonum & rectum in pretio habet; at qui vanis vel etiã malis rebus gloriatur, aut omnem pudorem posuit, aut etiam peruersis iudicijs, à vero & recto abducitur. Et quidem ita se res habet, quamdiu gloria, vel comes, vel consuetaria factorum est, at vbi ipsa praecesserit, euersoq; recti ordine imperarit quae parere debuerat, tum quidem pessum eunt omnia, tantaque perturbatione miscentur, vt non facile dici queat quid primum, quid deum sit in malis postremum: at tamen fidenter audeo dicere, eam esse omnium pessimam gloriationem, quae ex sanctitatis, humilitatis, & virtutum vsurpata affectatione conquiritur; eò quippe peruenit amentia, vt rebus longè praclarissimis & diuinis, ad inanissimarum cupiditatum expletionem abutatur, cumq; iam sribundo gloriae ardore sic exarsit, vt summas res illas, quaeque supra hominem, & supra omnia humana sunt, ipsius quoque Dei, ficta omnia introsipientis, oculos laudum delicijs posthabeat, poteritne in eius hominis animum vlla sinceri & honesti vera species illabi? Quid potius in illum, quam illud summæ Veritatis quadret: *Si lumen quod in te est tenebrae sunt, ipsae tenebrae quantaerunt?* Matth. 6. Si humiliatio quae in te est, superbia est, si virtus vitium, si veritas mendacium & simulatio; ipsa superbia, vitium, mendacium, quantum & quam execrandum erit? Hinc in voragine flagitiorum omnium foedissimas prolapsos legimus, qui magni videbantur, posterisq; lugendum & tremendum exemplum fuisse, vt omnis affectatio, nostrique iactatio formidetur.

Quod si nobis persuasissima, & sincerè in opratis fuerit humilitas, intelligemus vera esse quae dixit Dorotheus, de ijs qui cupiditate gloriae perciti, magis videri, quam esse volunt humiles, ideoque humiliã vsurpant, vt de humilitate laudentur; summisionem in verbis & sermone ostentant, cum ipsi se in animo vana sui opinione efferant, cumq; suos cogitatus & conatus eò conferant, vt laudem

ab hominibus reportent, in conspectu tantum hominum, & coram eis quostalia magni ducere putant, ea exercent; magni aliquid perpetrasse se credunt, alijque idcirco se præferunt; quid alij de ipsis credant, anxie quærent, & hinc inde varia hominum opinione cruciantur.

CAPUT XXXI.

Quomodo sint assumenda vilia.

ERgône, inquires, istiusmodi imperfecto viro non sunt humiliora completenda? Equidem ea mente, ut de gloriatur, vel hominibus placeat, nequaquam suscipi conuenit, longeque præstat ab eis abstinere, quam sic & rebus optimis abuti, & inolitum vitium, tum assuefactione, tum virtutis assimulatione firmare. At in facili est, ut qui eiusmodi morbo laborat, eandem rem teneat, aliofium tantum mente conuersa; eadem humiliora vsurpet, at præcipue, imò tantum ut se ad inferiora deiciat, vilitatem suam agnoscat, ea tractet quibus solis dignus est, si tamen se dignum audeat credere. Cum verò ista mente ad horum exercitium accesserit, subinde verò importunior gloriæ cupiditas interpellans lacefferit, tum sanè impetus eius isto clypeo retundat, Nec propter te capi, nec propter te desinam.

Quam in rem nullum aptius occurrit exemplum, quam illud de quo latius Idè D. Aug. D. Greg. l. Mor. 20. c. 12. è cibo & alimentis ductum. Cum enim necessariò vita
l. 4. cont. nostra reparanda & fouenda sit cibis; necessitatem cibi voluptas gustationis
Inl. Pelag. c. allectatur, pronumque est, ut dum necessitati feruitur, voluptati indulgeatur, &
14. necessitatis metas voluptatis inescatio transcendat. quid ergo? an propterea di-
Bern. serm. mensum suum necessitati negabimus? absit: at ratione arbitra fortiter utèdum,
15. de diu. ut refecetur quod nimium est, & intra naturæ modum, voluptas appetentiæ, ac
Etc. benè iori susceptioni, firmiori que ciborum retentioni, nequaquam ingluuiet,
que saturetati inseruiat. Idem planè de gloriæ aculeis est censendum: sicut
ut illi subinde, & quoniam ut cibo voluptas, ita virtuti gloria comes accedat
imò verò ut non tantopere vtilitate, quam voluptate cibi tangimur; ita fit
nescio quo pacto, ut imbecilliorum mentium acies, haud paulò minus vero
splendore honesti, quam ficto gloriæ fulgore moueantur. Moueantur igitur so-
lum, at non etiam abducantur; moueantur, at illis moribus ratio sapiens aduigi-
ter, ut & reprimantur semper, & quantum dabitur opprimantur, illorum nos
neque sensus à virtutis exercitationibus absterreat, neque delectatio ad aliquid
sui solius causa adendum admoueat, sed certissima mentis firmitate atque
constantia, quid rectum, quid factum sit opus desiniamus; vbi autem ad ipsam
rei effectiõnem conatum adhibuerimus, magno & intrepido animo seu blan-
dien-